Náučný chodník Remata

Kraj:	Trenčiansky
Okres:	Prievidza
Geomorfologické jednotky:	Kremnické vrchy a Žiar
Geologické jednotky:	sopečné pohorie a jadrové pohorie
Chránené územie:	prírodná pamiatka Hájska jaskyňa
Prístup:	vlak Remata
Východisko:	železničná stanica Remata
Trasa:	žel. st. Remata – horský hotel Remata – Bralová skala – Sklenianske lúky – Hájska skala – žel. st. Ráztočno
Dĺžka, prevýšenie:	8,5 km, prevýšenie 480 m
Čas prechodu:	4 h
Počet zastávok:	12
Náročnosť:	stredne náročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa chodníka ide súbežne postupne so žltou, červenou (Cesta hrdinov SNP) a modrou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2010

Aktuálny stav: Náučný chodník je v dobrom stave, niektoré informačné panely sú však vyblednuté a horšie čitateľné (2019).

Textový sprievodca: text/skladačka Sprievodca náučným chodníkom Remata – Ráztočno (2010)

Kontakt: Obecný úrad Ráztočno, Morovnianska 464/1, 972 31 Ráztočno

Poznámka: Vyskytuje sa aj názov náučného chodníka Remata – Ráztočno.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Remata (nesprávne aj Remeta či Remäta). Rekreačné stredisko s celoročným využitím a železničnou stanicou pri obci Ráztočno severovýchodne od Handlovej na kontakte Hornonitrianskej kotliny, Kremnických vrchov a Žiaru. Nachádzajú sa tu ubytovacie a stravovacie zariadenia, lyžiarske vleky a zjazdovky, kúpalisko. Je tu stredisko telesne postihnutých športovcov. Názov Remata je odvodený z latinského slova heremita (eremita), čo znamená pustovník. Nálezy zvyškov murovaného kostola, rozbitý zvon, dubové truhly, ale i povesti potvrdzujú, že tu bola v minulosti pustovňa. Neďaleko ju míňa frekventovaná diaľková turistická trasa (červená) Cesta hrdinov Slovenského národného povstania, ktorá je zároveň Európskou diaľkovou turistickou trasou E8.

Bralský tunel. Jednokoľajný železničný tunel medzi Handlovou (446 m n. m.) a Skleným (585 m n. m.) na trati Prievidza – Horná Štubňa v severozápadnom okraji Kremnických vrchov asi 0,6 km nad železničnou stanicou Remata (Remäta). Vybudovaný bol v rokoch 1927 – 1931 v zložitých horských podmienkach a v pomerne prudkom stúpaní (miestami 15 ‰) v dĺžke 3 011,6 m. Do roku 1940 bol najdlhším v Československu. Akumuláciou horniny vyvezenej počas stavby z vnútra andezitovej **Bralovej skaly (826 m n. m.)** zanikla časť hlbokého údolia so strmými svahmi pred tunelom. Pri príležitosti 80. narodenín prezidenta T. G. Masaryka 7. 3. 1930 bol tunel pomenovaný Tunelom T. G. Masaryka, neskôr premenovaný na Veľký tunel. V noci z 23. na 24. augusta 1944 ho partizáni Prvej československej paradesantnej brigády zatarasili, čím na tri týždne znemožnili jeho prevádzku a odmedzili presuny hitlerovcov. V roku 1951 bola pre nebezpečne nedostatočnú ventiláciu pri vtedajšej premávke parných rušňov dostavaná 116 m hlboká vetracia šachta. Tesne pred tunelom trať prechádza Rematským viaduktom.

Hájska skala (634 m n. m.). Vápencový bralný svah na okraji južného výbežku masívu Horeňovo v pohorí Žiar nad Ráztočnom asi 50 m vysoký. Z jeho vrcholovej časti sú výhľady až na Bojnický zámok. Povrch skrasovelých skál má charakter škrapov. Pod skalou je jaskyňa (pozri nižšie). Okolo skaly vedie modro značený turistický chodník spájajúci Ráztočno a Sklené.

Prírodná pamiatka Hájska jaskyňa. Chránené územie z roku 1994 – jediná verejnosti voľne prístupná jaskyňa v pohorí Žiar. Leží pod Hájskou skalou severovýchodne od Ráztočna, je dlhá 25 m so 6 m vysokým dómom a archeologickými nálezmi.

Ráztočno. Obec vo východnej časti Hornonitrianskej kotliny na sever od Handlovej v doline Handlovky pod strmými okrajovými svahmi Žiaru. Prvá písomná zmienka je z roku 1430. Osada,

patriaca hradu Bojnice, ležala na významnej obchodnej ceste z Kremnice vedúcej na Prievidzu a už v stredoveku bola mýtnou stanicou. Z prelomu 10. a 11. storočia pochádzajú hroby dokazujúce, že sa vyvíjala ako stará slovanská osada. V 16. storočí bola najväčšou osadou Handlovskej kotliny. Bohatstvo okolitých lesov zužitkovávali dve vodné píly. Pôvodne ranogotický kostol Blahoslavenej Panny Márie z 13. storočia je významnou kultúrnou pamiatkou.

Kremnické vrchy. Pohorie na strednom Slovensku zhruba medzi Hornou Štubňou, Novou Lehotou, Žiarom nad Hronom, Budčou a Králikmi na severnom okraji vulkanitmi budovaného Slovenského stredohoria, v rámci ktorých susedí na západe s Vtáčnikom, na juhu Žiarskou kotlinou, Štiavnickými vrchmi, Pliešovskou kotlinou a Javorím a na východe so Zvolenskou kotlinou. Od severu hraničí s celkami Fatransko-tatranskej oblasti: Starohorskými vrchmi, Veľkou Fatrou, Turčianskou kotlinou, Žiarom a Hornonitrianskou kotlinou. Geologické podložie tvoria prevažne neogénne andezity lávových prúdov a ich pyroklastiká a epiklastické brekcie a konglomeráty, v južnej časti aj ryolity (oblasť Starej Kremničky) či neogénne fluviálne štrky a piesčité štrky s preplástkami ílov (okolo Pitelovej) a pleistocénne fluviálne terasové štrkopiesky (Šibeničný vrch). Reliéf je vrchovinový a hornatinový s hlbokými dolinami so strmými až skalnatými svahmi, lokálne v najvyšších častiach (okolo Kunešova, na severe Flochová 1 318 m n. m., východne od Kremnice Kremnický štít 1 008 m n. m.) plochejší s charakterom pahorkatiny. Neogénna vulkanická aktivita a neskoršie tektonické pohyby podmienili výskyt významných rudných ložísk (drahých kovov, ortuti a i., Kremnické Bane, Malachov) a zdrojov rôznych surovín (keramické materiály, stavebný kameň). Geologická stavba je tiež príčinou hojných zosuvov. V pohorí pramenia významné vodné toky povodia Váhu a najmä Hrona, napr. Turiec, Kremnický potok, Tajovský potok. Z veľkej časti je pokryté nepôvodnými lesmi. V jeho vnútri leží okrem banského mesta Kremnice okolo dvadsať obcí, v ich okolí sú často rozľahlé lúky a pasienky. Pohorie stredom pretína železničná trať Zvolen – Kremnica – Diviaky (viac v hesle Slovenský Semmering vyššie).

Žiar. Rozlohou malé jadrové pohorie v západnej polovici Slovenska pretiahnuté v severo-južnom smere zhruba medzi Kláštorom pod Znievom, Skleným, Ráztočnom a Kľačnom, ktoré sa vyzdvihlo ako hrasť pozdĺž zlomov, oddeliac Hornonitriansku kotlinu a Turčiansku kotlinu. Na juhu sa na krátkom úseku stýka s Kremnickými vrchmi a na severe s Malou Fatrou. V južnej polovici má obnažené jadro z kryštalických hornín (granity, granodiority i ortoruly), v severnej (a na malej ploche aj v najjužnejšej) časti tvoria geologické podložie mezozoické sedimentárne horniny (vápence, dolomity, ílovce a ílovité bridlice, kremence, pieskovce). Najvyšším vrchom sú na severe pohoria triasovými wettersteinskými dolomitmi budované Chlieviská (1 024 m n. m.) juhozápadne od Kláštora pod Znievom. Reliéf je prevažne členitý a zväčša má charakter vrchoviny až hornatiny. Na vápencoch a dolomitoch najvyšších vrchov (Chlieviská, Sokol 1 013m, Zniev 985 m, Vyšehrad 829 m) sa vyskytuje bralný reliéf a krasové formy, na plošinách závrty. Horstvo odvodňujú prítoky Turca, Handlovky a Nitry. Najvyššie polohy pokrýva ihličnatý les s prevahou smreku, v najnižších polohách sú dubovo-hrabové lesy, medzitým sú zmiešané lesy s prevahou buka. Na skalných vápencových alebo dolomitových bralách sú hojne zastúpené reliktné borovicové lesy a spoločenstvá skalných stepí. Plochejšie časti terénu v strednej a najjužnejšej časti zaberajú lúky a pasienky. Vrch Vyšehrad, výrazná vyvýšenina nad strategickým Vyšehradským sedlom s dôležitou komunikáciou, je významnou archeologickou lokalitou. Na jeho plochom skalnatom vrchole, chránenom bralnými stenami, sú stopy osídlenia od mladšej doby kamennej so zvyškami keltského i slovanského opevnenia.

Názvy informačných panelov

1. Náučný chodník Remata
2. Železničná trať Handlová – Horná Štubňa
3. Rekreačné stredisko Remata a obec Ráztočno

4. Bukovo-smrekový les
5. Lúky na Bralovej skale
6. Bralová skala
7. Kremnické vrchy
8. Sklenianske lúky
9. Ráztočnianske lazy
10. Hájska skala
11. Ráztočnianska vyvieračka a história obce Ráztočno
12. Náučný chodník Remata

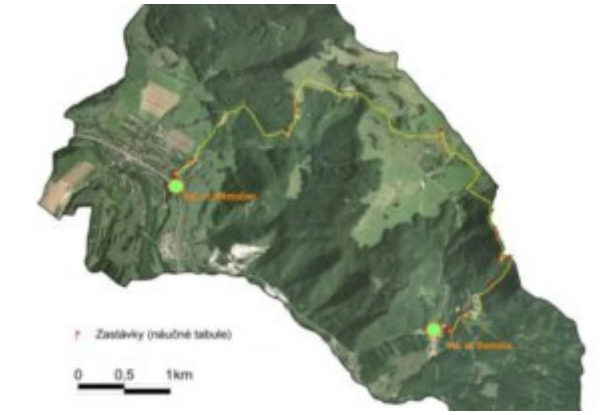
Zastávky (náučné tabule)
0 0.5 1km

MAPY.CZ